Ч. 230 (13.775). Львів, четвер 30. серпня 1934. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

Передплата в краю: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00 „, Піврічно 30·00 „, Річно 60·00 „. За границею: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В справі оголошень звертатися до Адміністрації. — Ціна одного примірника 20 сот.

Міжнародній летунський турній.

ПОЧАТОК У ВАРШАВІ, ЛЕТ НА 9.527 КМ.

На мокотівському летовищі у Варшаві розпочався 28. ц. м. великий міжнародній турнір туристичних літаків, званий з французька „шалєнж". Турнір звертає на себе увагу ширшого світа, бо буде це проба нових літакових конструкцій і перегляд найкращих летунів Европи. Завданням шалянжу створити найдосконаліший тип туристичного апарату. Тому шалянж виходить поза рямці спортового турніру і є поправді технічним конкурсом.

Участь у шалянжу возьме 14 німецьких літаків, 11 польських, 6 італійських, 4 чеські та один англійський і один австрійський. Франція мала вислати на турнір 7 літаків, одначе в останньому часі відкликала свою участь.

Міжнародній летунський турнір має за собою вже історію. Перший раз відбувся він у 1928. р. і був поправді тільки летунським райдом на віддаль 2.000 км. Перемогу осягнув німець Льойзер. Французький аеронавтичний клюб зорґанізував цей турнір на постійну міжнародню туристичну імпрезу, звану „шалянжом". Встановлено пугар у нагороду, причому цілу імпрезу має влаштувати та держава, якої клюб вийшов останній раз переможцем.

Перший шалянж відбувся в 1929 р. у Франції. Окружний лет обіймав уже 6.008 км. і з 55 летунів вийшов переможцем німець Морцік. Наслідком того другий шалянж зорґанізувала німецький аеронавтичний клюб у 1930 р. Лет довкола Европи обіймав 7.500 км. і тревав з перервами 12 днів. Нагороду здобув знову Морцік і тому шалянж у наступному році влаштувала знову Німеччина. Цим разом окружний лет обіймав знову 7.500 км., але час лету зменшено на половину. Пересічну швидкість побільшено із 170 на 200 км. на годину. Лет зазначився катастрофою, бо два італійські літаки розбилися, спричинивши смерть летунів. Переможцем став поляк капт. Жвірко на апараті РВД-6 і тому цьогорічний шалянж орґанізує польський аеронавтичний клюб у Варшаві.

Велика летунська імпреза складається цього року з двох частей. В програму першої части входять ріжні технічні проби і поміри апаратів і всякі удосконалення будуть зараховані до плюсів. Другу ґрупу шалянжу творить окружний лет, що буде неначе скондензованою пробою справжньої практичної ужиткови апаратів. Траса лету 9.527 км. завадовшки веде понад 12 держав Европи та Африки. На цій трасі находиться 27 летовищ з обовязковими постоями і 8 контрольних точок. Лет визначено по лінії: Варшава—Кенігсберґ—Берлін —Кельн—Брюсель—Париж—Бордо —По —Мадрид —Севілля—Казабляика—Сідібель Аббас—Віскра — Туніс—Палермо—Неаполь—Рим—Рімінї— Загреб—Відень Брно—Прага—Катовиці—Львів—Вильно—Варшава. Лет розпічнеться після технічних проб, дня 7. вересня, а скінчиться 15. вересня на мокотівському летовищі під Варшавою. Понад Львів повинні учасники шалянжу перелітати в ранніх годинах 14. вересня.

Відкликання французьких літаків від участи пояснюють так. Франція хотіла вислати апарати, спеціяльно задля цього збудовані у фабриці Кудрон. Одначе при пробах французькі машини показалися за слабі в порівнанні до сили і тягару моторів, наслідком чого ждала їх катастрофа, яка постигла два італійські літаки при попередньому шалянжі.

ВІДКИТТЯ ШАЛЯНЖУ У ВАРШАВІ.

Відкриття цьогорічного шалянжу відбулося на мокотівському летовищі під Варшавою у вівторок, 28. ц. м. в год. 12.30 в полудне, при участи президента Мосціцького. Шеф цивільного летунства мін Буткевич виголосив промову, після чого випущено голуби, що мали повідомити цілий край про цю врочистість. Опісля спущено на машті національні прапори поодиноких летунських екіп, що беруть участь у шалянжі, причому відограно гимн даної держави. Над летовищем кружляв літак і робив фільмові знимки. Довкола летовища зібралися тисячі народу.

Ще в ранішніх годинах прилетіли кількома ґрупами німецькі літаки. До їхньої обслуги прибула спеціяльна німецька обслуга. Машини величезні, найновіша конструкція, що використала всі можливі удосконалення. Все обчислене на найбільшу моторичну силу і найменший тягар. Літаки мають по чотири місця, сидження зроблені з легкопадів, скло знамените. Нема сумніву, що сама конструкція запевнить німецьким апаратам багато точок в першій частині шалянжу.

Прилетіли теж чеські літаки, збудовані на зразок польських. Англійський літак бере участь у польських барвах.

До полудня не було ще італійської екіпи, що з причини густої мряки не могла перелетіти Альп. Одначе в полудне бачили їх уже у Відні.

КАТАСТРОФА НА ЛЕТУНСЬКОМУ ТУРНІРІ.

ВАРШАВА. 29. 8. ПАТ. При кінці летунського турніру в год. 14-ій летун Длуто упав з літаком на землю. Літак розбився, а серж. Длуто ранений.

Бунт Гаймвери у Відні.

ВБИТІ І РАНЕНІ.

ВІДЕНЬ, 29. 8. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє, що вчора у Відні дійшло до кривавих боїв у казармах Гаймвери у Фльорісдорфі. Частина Гаймвери збунтувалася проти нового команданта, який нібито легковажив завдання Гаймвери. Військо Гаймвери поділилося на два табори, між якими дійшло до завзятих боїв. Почалася стрілянина. Багато вояків ранених від баґнетів і ударів прикладами. Щойно відділи поліції розброїли збунтованих Гаймверівців, арештували їхніх провідників. По одногодинній боротьбі поліція привернула лад. Казарми та всі державні будівлі обсадило військо.

ВІДЕНЬ, 29. 8. ПАТ. Державний секретар для справ безпеки розвязав політичну організацію Националь Ляндфолькферайніґунг, яка повстала з обєднання партії Ляндбунду та Юнґляндбунду. Політичну орґанізацію розвязали тому, що колишній Ляндбунд вдержував тісні взаємини з австрійською націонал-соціялістичною партією.

ВІДГОМІН СТАВІСКІЯДИ.

ПАРИЖ, 28. 8. ПАТ. У звязку з дискусією в пресі на тему оголошеного рапорту комісаря Гільома міністр Шерон заявив, що не може допустити до оголошення цього рапорту без згоди інтересованих урядовців. Рапорт Гільома буде обмірковувати парляментарна комісія, покликана до висвітлення афери Ставіського.

—о—

ПОСИЛЕНА ПРОДУКЦІЯ СТАЛІ.

ПАРИЖ, 28. 8. ПАТ „Ліберте" звертає увагу на збільшену продукцію німецького сталевого процесу. Фабрики Крупа в Ессені затруднюють тепер стільки робітників, що в 1913 р. В заведеннях Сіменса повстав відділ продукції летунських сильників. Відділ працює по три зміні цілу добу без перерви. На основі статистики, оголошеної часописом „Шталь унд Айзен" Німеччина випродукувала в липні м. р. 440.000 тон сталі, а продукція в липні ц. р. занала 767.000 тон. Тому, що сталевий промисл не може працювати тільки для потреб приватного промислу, бо не має замовлень на експорт, треба приняти, пише „Ліберте", що продукція призначена для німецьких аеропланів.

ТУРЕЦЬКА ВІЙСЬКОВА МІСІЯ В МОСКВІ.

МОСКВА, 28. 8. ПАТ. Прибула сюди військова місія турецької армії, повитана на двірці представниками червоної армії. В склад місії входить 2 генералів, 4 полковників, 4 підполковників і 2 майорів. Є це виключно дипльомовані старшини, команданти або професори вищих шкіл. Турецька місія удається опісля до Києва, де відбудуться маневри червоної армії.

ОГРАНИЧУЮТЬ АРЕШТУВАННЯ.

ТОКІО, 28. 8. ПАТ. Агенція Ренґо інформує, що манджурський уряд повідомив міністерство заграничних справ Японії, що манджурська поліція старається обмежити до мінімум скількість переводжених арештувань, викликуваних актами саботажів на північно-манджурській залізниці. Комунікат вияснює, що число арештованих службовців і урядовців північно-манджурської залізниці переступає 70 осіб, з того тільки 40 совітських громадян, а решта манджурських підданих

ЗЛОВЖИВАННЯ В ТОРҐСІНІ.

МОСКВА, 28. 8. ПАТ. У процесі службовців астраханського Торґсіну, які з цілою дирекцією допустилися зловживань на кільканацять тисяч золотих рублів, двох обвинувачених засуджено на кару смерти, трьох по 10 літ вязниці. Між обвинуваченими находилося також 5 службовичок, жінок місцевих совітських достойників. Їх чоловіків усунено з їхніх становищ.

НОВИЙ НАЧАЛЬНИК ВИДІЛУ БЕЗПЕКИ У ЛЬВОВІ.

З Варшави повідомляють, що в найближчих днях начальник виділу безпеки у львівському воєвідстві полк. Стажинський буде призначений заступником воєводи у Торуні. На його місце прийде до Львова майор Самбор зі Станиславова, де є тепер начальником виділу безпеки у станиславівському воєвідстві.

На всяких приняттях та іменинах збирайте датки на купно книжки для наших земляків, яких доля кинула навіть і до Африки. Ласкаві датки і жертви приймає Т-во „Просвіта" у Львові.

Адольф Черний — чеський приятель українців.

II. Адольф Черний основоположник і редактор чеського журналу „Славянський Огляд“.

Адольф Черний, основоположник відомого чеського журналу **„Славянський Огляд“** („Slovansky Prehled), 70. роковини народження, якого 19. серпня однодушно відмітила вся чехословацька преса, — належить до тих нечисленних вимків серед чеських славянолюбів, що були чеськими **приятелями** українського народу, а не лише **українофілами.** Мені доводилося тут перед пару роками згадувати про одного старого чеського приятеля українського народу — славетного публіциста — **Карла Гавлічка-Боровського.** А. Черний продовжував у чеській публіцистиці традицію цього великого свого попередника. З молоду він став прихильником **реалізму** Т. Г. Масарика. Словянофільство А. Черного було отже реалістичне й не мало нічого спільного з традиційним чеським словянофільським мрійництвом. Можливо через те, що редактор „Слов. Огляду“ до всіх словянських питань підходив з розумовими критеріями наукової безсторожности, він зміг без упереджень трактувати теж сутоспірну для словян українську справу.

Заслуга його під цим оглядом тим більша, що сам він, як жива людина, мав звичайно свої особисті симпатії. Я маю на увазі велике його **польонофільство,** що залишилося йому в спадщині від його безпосереднього попередника — **Едварда Єлінка.** Але цей сентимент Ад. Черного до поляків — ніколи не стояв на перешкоді там, де треба було виступити в обороні прав галицьких українців. Як це не дивно, але власне з приводу **польсько-українських** взаємин, редакторові „Слов. Огляду“ доводилося найбільше й найгостріше полемізувати. Він боронив нераз справи українського університету у Львові; критикував штучність і безвиглядність галицького москвофільства у полеміках з відомим д-ром **Д. Вегуном;** він забирав слово й підчас вбивства галицького намісника гр. Потоцького; **„Народнім Листам“** він мусів доводити безпідставність наклепів на український рух, що мав, неначебто, існувати за німецькі марки та австрійські корони. Реалістичною методою він зясовував деякі германофільські течії серед українства, проскрибованого й записаного на чорну дошку у славян. Не було, словом, важнішої події в українськім громадськім життю, на якуб не відгукнувся Ад. Черний.

Але його заслуга перед українською справою не обмежувалася лише тим. Для українського руху він прислужився не тільки, як **публіцист,** але й як **редактор** „Словянського Огляду“, на сторінках якого українське питання дуже широко трактувалося в усіх його проявах. З цього боку значіння цього журналу й ролю в ньому (Ад. Черного докладно й річево змалював **С. Наріжний** у спеціяльній розвідці: **„Словянський Огляд і україніка в ньому“,** Прага 1931). Мені довелося бачити цю працю Ад. Черного досить зблизька в останньому пятиріччю перед світовою війною. Я вів тоді московську, польську й українську рубрику цього журналу, деб здавалося, мусіло бути безліч небезпечного й спірного матеріялу та можливостей до конфліктів. А проте, крім інциденту з приводу „поступового антисемітизму“ покійного польського публіциста й „фрайденкера“ **Ан. Немоєвського,** що невдоволений моєю критикою свого юдофобства домагався усунення мене від співробітництва в „С. О.“, загрожуючи інакше бойкотом своїх прихильників, — не було жадних непорозумінь.

Довоєнний „Словянський Огляд“ був справжньою **вільною** словянською трибуною, де не було місця для жадних особистих примх або симпатій, але який сумлінно відбивав усе тодішнє словянське життя, як воно дійсно виявлялося, аналізуючи й зясовуючи безсторонньо поодинокі його прояви. Освітлювання справ із українського життя переводилося зовсім вільно, без будь-яких упереджень чи антипатій. Пригадую, як гостро були скритиковані там **„метаморфози“,** проф. **Почедіна,** що з українофіла 1908 р. згодом опинився у протилежному таборі. Так само реагувалося й на протиукраїнський виступ **проф. Струве.** Нераз, редактор ще сам від себе полемізував з чеською пресою, коли вона тенденційно писала про ту чи іншу українську справу.

Мабуть ніде й ніколи не находили ми питання українського національного руху стільки щирого зрозуміння й не трактувалися більше широко, ніж на сторінках передвоєнного „Слов. Огляду“. Це було можливе завдяки особі його головного редактора **Адольфа Черного,** живе словянофільство, якого не знало жадних вимків і обіймало всі словянські нації без вимку. Він мав серед них своїх улюблених пупілів: **лужицьких сербів,** а згодом **білорусів;** він був задеклярованим **польонофілом;** він дуже любив **Росію,** що боролася за своє визволення; його симпатіями користувалися **хорвати,** а зокрема молода їх поезія. Але це не перешкаджало йому бути щирим і відданим **приятелем українського народу,** визвольні змагання, якого він підтримував і захищав без застережень; справедливо засуджуючи як московську, так і польську протиукраїнську політику.

Хотять чути, що на відпочинку шановний ювилят, — оскільки дозволяє йому кволий стан здоровля, — пише свої спогади. Ад. Чорний — багато листувався й всю кореспонденцію має добре впорядковану. Його мемуари матимуть дуже документарну велику вартість. Певно, що в них автор, пишучи історію та минуле „Слов. огляду“ — згадає також про своє ставлення до українського питання й про свої зносини з українцями; з таким, як напр. з **Ів. Франком,** Ад. Черний листувався аж до самої смерти поета. Ці майбутні спогади Ад. Черного, — без сумніву будуть першим джерелом до новітньої історії чехо-словянських взаємин взагалі, а чехо-українських зокрема. В них, звичайно, найбільше авторитетно буде змальоване й зясоване становище Ад. Черного до українців. Ця моя стаття мала на увазі лише пригадати українському загалові цього щирого чеського приятеля, що в тяжких часах української національної боротьби, все й непохитно стояв на боці проскрибованої серед славян — України...

Прага, 19. VIII. 1934.

О. І. Бочковський.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 30. СЕРПНЯ 1934.

В. НЕСТОРОВИЧ.

З ДОЛИНИ ПРУТА
в долину Чорного Черемошу.

Туристичний репортаж з домішкою рідної економіки.

VIII

НЕ ТО ГУЦУЛЬСЬКА ТОЛОКА — НЕ ТО ДАНСІНҐ У ЖАБЮ.

Вже сонце щезло з обрію, коли звляються перші хати Красника-Жабя. Коні спиняємо часто, бо вони вже тут добре визнаються і без причмокування чи погроз тростини біжать швидко, а нам шкода, що кінчиться гарна ескапада і через годину, не більше, коні не будуть наші. Минеться теж панорама з над Черемошу, розвіється мов сон „справжня Гуцульщина“ і завтра вже зустріне нас рідна одночасно така нам чужа долина Прута.

Ідемо мовчки і жадно схоплюємо останні вражіння. Вечоріє. Десь далеко і глухо рокотить грім, вістун бурі. Та це нас не страшить. Зрештою ми все ближче Рогатинюка, власника коней. Ось Волянське, скрут, а там і він...

Мій Циган кидається нараз міцно в бік, присідає і таншює. Він уже від двох годин нервозний. Полошиться при кожній фірі, що швидшим темпом переїжає біля нього. Цим разом — це тільки якась жінка з граблями. Густі хмари, що вже вспіли розіллятись широко по небі, збільшили темряву вечора і ця жінка вринула нечайно перед нами.

Ти осел, а не кінь — кажу до Цигана. Та на щастя сиджу в сідлі міцно, хоч при таких „хореографічних надзвичайних додатках до програми“ чую, що з мене кавалерист не особливий. Ну щож? Короткий тренінґ, виходилоб, не вистарчає (хоч, до речі, моя „амазонка“ списується весь час знаменито). Що булоб тепер, думаю, колиб нараз авто появилося?... Та тут уже „вороне“ нашого ґазди. Злізаємо з коней, відсуваємо „заворітниці“, трохи ще левадою ідемо під гору, а там уже двір.

Брама відчинена. Входимо з кіньми на чотирокутне подвіря. Ґазди нема, тільки жінка й доня. Відбирають коні і запрошують на ніч, обіцюючи ліжників, скільки треба. Відай прийдемо, — кажемо — але раніше мусимо піти на „плебанію“. Вибираємо з бесаґів рештки прогулькового майна і йдемо.

У „плебанії“ витають нас як членів родини. Боялись уже випадку, бо ми обіцювали в одному дні вернутись, а тут уже друга ніч ось-ось надійде, а про нас ні слуху. Ніяк не дозволяють іти до гуцула ночувати, просять до столу і при повних тарелях іде жива балачка. Та в мене тягар на серцю. Причина поважна: моя маленька дама з правиці, Мірося Воєвідка, недиспонована і щойно під кінець вечері приходить до столу, а внучка панотця Мартуся Левицька теж не в гуморі.

Хтось каже, що в недалекого багатія Дмитра Уршедзука сьогодні „толока“, тобто танці з нагоди покінчених сінокосів. Прекрасно! Хоч ми змучені, рішаємо піти, тимбільше, що кандидатами є майже всі крім старенького панотця і наймолодших.

Виходимо разом та серед густої ночі забалакані групи губляться по дорозі. Наша трійця — я, о. сотрудник і д-р Воєвідка — запізно завважує своє сирітство. Гремить на добре і круті лискавки сліплять очі. Молодий священик волить вернути до дому з уваги на зливу, якою грозить небо. Залишаємось у двійку і хоч кромішня темінь — мій доктор, що довше вже тут „літникує“ та либонь кожну доріжку знає, веде мене щасливо до цілі. А там тільки пані. Пан Зенон, батько симпатичної Мартусі, пішов нас шукати у темряві і бурі. Врешті і він з нами.

Танець вже йде при звуках цимбалів і скрипки. Та на горе нам — гуцулів тільки половина, а друга половина „панцтво“, Уршедзукові літники та й ріжні гості. Пестрі піжами перемішані з гуцульськими киптарями, хустки з білими туристичними шапочками. Танець „гуцулка“ чергується з фоксом, „решето“ з вальсом і т. д. Бо господар час-від-часу підходить до музикантів і велить їм грати для „панцтва“. Тоді бачите, як із темного подвіря виринає міська молодь ріжного калібру і дає гуцулам лекцію модерних танців. А що гуцули народ понятливий, то вже і з посеред них дехто „фокстротує“ та незле бавить міські панянки.

Тимчасом на дворі ллє немилосерно. Громи бють, мов численні барабани, ба навіть як „грубі Берти“, і лискавки освічують глітне подвіря. Танцюристи мокрі від дощу і поту, — як тільки зазвенить музика — працюють сильно ногами. З несамовитим темпераментом танцює одна варшавянка, родом із Кут. Вона всі гуцульські танці знає, а леґінь біля неї як цукорок. Проте — коби не піжама...

Прощай „справжня Гуцульщино“! Залишилась ти там, де Дземброня, Зелений і Шибене, — а може ще десь, куди не йдуть залізничі рейки й автотраси, чи навіть як-так приличні биті дороги, — там, де новітня культура міського намулу не вспіла занести...

Вертаємо лихі, бо хотіли побачити гуцульську толоку, а побачили саламаху, не то толоку, не то дансінґ. (Щойно пізніше дозволила нам доля у Космачі пороскошуватись видом гуцульських танців, виконаних у повній гармонії огіб і строїв).

—o—

Українська пластунка в чеському пластовому таборі.

Провідниця 2. відділу пластунок у Пільзні (Чехи), моя знайома ще зі славянського джемборі у Празі, запросила мене погостювати в таборі пільзенських пластунок, що організували вони в прекраснім шумавськім лісі. Пробувши в укр. таборі на Закарпатті, цікава я була познайомитися з чеським таборовим життям.

Знайомлюся з таборовичками. Є між ними кілька новичок, є 12—15 літні, є й старші. Всіх 20 душ. Почувши, що я чужинка, з цікавістю до мене придивляються. Одна членка пільзенського „Пластприяту", що теж тут таборує, оповідає мені про одного українського пластуна, якого пізнала на цьогорічному пл. джемборі в Латвії.

Кінець дня минає в огляданні табору та в розмовах на пластові теми. Розпитують, які українські табори, що в них роблять. Увечері всі збираються в кухні коло плити, бо ватра в них буває лише раз на тиждень, „щоби не втрачала своє святочности", пояснюють. Співають чеські народні пісні, пласт-приятелька починає латвійську пісеньку — всі її уже вміють співати. Відтак просять мене заспівати яку українську. Після їхнього зорганізованого хорового співу, моє сольо здається мені бідненьким. Але дійсне захоплення піснею і щира похвала показують, що пісня подобалася. На загальні прохання співаю ще декілька. Пластунки вслухуються й деякі з радістю констатують, що дещо зрозуміли. На їхню думку українські пісні подібні до словацьких.

На другий день на ранішній збірці командантка просить мене, як гостю, віддати чеський національний прапор. Віддаю йому честь й помалу підтягаю під спів чеського пл. гимну.

Мешкаю разом з проводом табору в провідницькому шатрі й тому маю нагоду обзнайомитися зі справді взірцевим веденням табору. Командантка показує мені таборову хроніку, таборову бібліотеку, тотем табору — з дерева й кори майстерно зроблену сову. Розпитує мене про Український Пласт, цікавиться останніми подіями нашої визвольної боротьби, історією окремих наших земель та долею нашого Пласту в Галичині. Дивує мене її поінформованість у цих питаннях. Пояснює, що свої відомості має від провідниці 2. відділу, яка протягом 3-х літнього знайомства зі мною зібрала чимало відомостей про мою Батьківщину.

Увечері командантка просить мене навчити й „козацької" пісні (так назвали пісню „Ой, на горі..."). Має гарний голос і легко схоплює мельодію. Приєднуються й інші пластунки й усі хором повторяють слова пісні кілька разів підряд. Списую їм пісню чеським письмом. Лише наголоси роблять деякі труднощі, позатим майже непомітно, що співають неукраїнки. Далі вчимо іншу, веселу. В перервах між опівом розпитують мене про козацькі часи на Україні.

У вільні хвилі дальших двох днів навчилася командантка пісні „Над все кохай свій рідний край" — була справді захоплена її патріотичним змістом.

Взагалі наше народнє мистецтво здобуло собі між чеськими пластунками великих прихильниць. Скромненький полтавський взір, що вишивала я на рукаві викликав такий подив, що аж сором мені було, що є між нами багато таких які тої краси зовсім не розуміють. Командантка й інші пластунки перемалювали собі взір з рукава, а також вишивку з моєї туристичної торби, що була вишита в західньо-українському стилю. Мусіла прибобіцяти їм, що пришлю більше ріжних наших народніх взорів.

На передодні мого відходу була святочна ватра. В таборі над вечір було вже чимало гостей: батьки таборовичок, пластуни й пластунки з інших пл. відділів, тощо. Підпалення ватри, як функцію почесну, перебрала на прохання командантки я. Після присяги, що зложила одна новичка, йшла програма. Головною їх атракцією був український танець, який потай від інших вивчили під моїм проводом чеські сестри. В укр. Пласті радо танцюють гуцульський „аркан" і цей танець рахується пластовим.

Танець виглядав дійсно гарно довкола палаючої ватри й цілком заслужив на ті оплески, якими його нагородили, заскочені цією несподіванкою, глядачі. Не менший інтерес і признання викликали дві українські пісні, що заспівали пластунки хором.

Помимо всіх прохань і власного бажання, пожити довше з чеськими сестрами, з якими зжилася, як з рідними, я не могла лишитися й на 5-тий день покинула гостинний табор.

Командантка й провідниця 2. відділу провожали мене до двірця й прощаючись, просили підтримувати звязок наших приятельських відносин. Обіцяла їм це і певна, що ще нераз зустрінемося на пластовому шляху.

Прага, серпень, 1934.

Наталя Козицька.

ПАРТІЙНИЙ ДЕНЬ ПРИ ПІВ МІЛЬОНА УЧАСНИКІВ.

БЕРЛІН, 28. 8. ПАТ. В „партійному дні" в Нірнберзі возьме участь 500.000 учасників, з чого 18.000 політичних партійних провідників, 88.000 штурмовиків, з 9.000 буде виконувати службу безпечности. 60.000 гітлерівської молоді, 50.000 членів служби праці і 120.000 членів націонал-соціялістичної партії в ролі видців. Залізниці приготовляють 500 додаткових потягів. Місце для самоходів обчислене на 50.000 возів. До участи в „партійному дні" будуть запрошені дипльоматичний корпус і представники закордонної преси.

—о—

НОВИНКИ

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містититимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— **Львівська хроніка.** При вул. Сапіги зударився віз з печивом з трамваєм ч. 1. — В парку Кілінського напилася якоїсь отруї 20-літня Марія Барська. Причина — нещаслива любов. — На головнім двірці поліція арештувала відомого вломника Самуеля Гестенфельда враз зі зна-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. СЕРПНЯ 1934.)

ТЕОДОР ШЕЗ. 2

КАЗКА.

Чоловік покинув якусь закутину на землі й ішов кудись просто себе, може й вертаючися невідомо до того місця, звідкіля вийшов. Деколи відпочивав у лісі, то знову в полі на межі, або в тіні кущів на горбку. Тоді захоплювався кожною дрібницею й тішився, що навчився читати внутрішній зміст кожної річи. Потому вставав й ішов далі зі сльозами радости в очах.

Часто-густо находив поживу, а спрагу гасив лише чистою джерельною водою. Деколи траплялося, що жінки, яких чоловіки були далеко, посилали йому усмішку, коли проходив біля домів, які гляділи в раннє сонце відчиненими вікнами. І ця усмішка осявала йому життя аж до вечора.

Деколи стрічав на закруті дороги дівчину, що обдаровувала його вязкою цілунків, а він у хвилинах горя пригадував собі її солодкі уста. Однак такі несподіванки траплялися йому рідко, бо його постать носила тавро втоми, усмішка нечасто гостила на його лиці, а очі гляділи пронизливо. Його погляд та ніжні зморшки біля вуст говорили ясно, що він знає людей та їхнє лицемірство, знає їхню боязкість, порожнечу й самолюбство і ще багато інших поганих та сумних сторінок їхньої душі, що заховані під маскою благодатности, якою людимо чваниться взаїмно перед собою.

Деколи задержувався в закутинах, де не було віддавна сліду людської стопи. Тоді виймав з грудей своє серце й дивився довго на нього. Люди, що вміють це зробити, чваняться тим невимовно. Беруть своє серце в руки й дивляться, як воно плаче й як страждає, то знову слухають, як воно з радости співає; граються ним і томлять його, щоб вкінці покласти його назад у груди, а при найближчій нагоді знову його витягнути. Якийсь час забава вдається, але опісля таке серце, що ним задовго бавилися, перемінюється в мертву річ; воно холодне й ледви беться.

Також є люди розсіяні, що гублять своє серце, а коли спостережуть, що його згубили, не вміють найти дороги до місця, де вони його може лишили. Знову інші зачинають розуміти, що змарнували своє серце щойно тоді, як пукає вже глухо пружина. Є теж люди дивно лініві, що засипляють, забуваючи вложити серце туди, звідкіля його виняли, а опісля будяться залізно, або взагалі не будяться. Вкінці є й такі, що хотячи заспокоїти свій голод, показують за гроші своє серце перед юрбою, а опісля ховають його під верству скороварастаючого товщу й ждуть на новий виступ. Усі ті експерименти кінчаться звичайно нещасливо, однак про це ніхто нічого не знає.

Вибачте, що веду вас постійно за чоловіком. Однак інакше оповідати годі, бо цю просту казку у старих закутин землі, лише в цей спосіб оповідали люди.

— — — — — — — — — —

І одного разу зупинився чоловік на дорозі з краю ліса, бо чув, що покидають його сили. Він рішився вибудувати тут хатчину, щоб могти дещо відпочати, заки піде в дальшу дорогу.

Замісць глину наносив дерева й небавом станула хата. Дощ міг залітати туди лише одною діркою вгорі, під котрою чоловік поставив три камені й запалив вогонь. Скінчив працю дуже скоро й сів відпочивати, дивлячися на людей, що проходили далеким гостинцем. Однак це скоро його втомило. Люди, що поспішали кудись без потреби й причини, виглядали смішно й дивно: їхні швидкі рухи ополонювали спокійні лінії, а голосні сварки заколочували тишу. красвиду, а голосні сварки заколочували тишу. Тоді чоловік замурував той вхід, що виходив на гостинець, а зробив другий, звернений в сторону ліса. Відвернувшись від людей, мав перед собою звірята й дерева. І відчув, що є багато щасливіший. Ростини все гармонійні а звірята виконують лише конечні діла й рухи і якщо не роблять щось гарного й пожиточного, то не роблять нічого. Перебуваючи в тиші лісу й дивлячися крізь верхи дерев на небо, відпочивав Чоловік цілим своїм єством, та не задавав собі навіть того труду, щоб тішитися тим що відпочиває.

І одного разу, як стояв перед своєю хатою, побачив жінку, що йшла вузькою стежкою крізь гущавину. Вона всміхалася й він поглянув на неї уважніше. Була молода й гарна, але взаємна й смілива, а коли проходила біля нього, осліпила його блеском свого молодого тіла. він позлоровив її.

Як на другий день стояв рано на порозі своєї хати, побачив її знову. Проходячи біля нього, вона зупинилася на хвилину, начеб на щось чекала. Мала зуби, що пахли вогкістю, уста, що будили голод і такі очі, що гасять спрагу. Стояла за заслоною з листя й всміхалася: тому й він всміхнувся до неї. Тоді вона миттю перескочила гущавину й сіла біля нього, зачинаючи розмову.

Мешкала десь далеко й не знала, як називається. Зрештою ніхто не знав її імени. Всі називали її просто Жінкою. Любила ходити по лісі своїми босими ногами, бо ту не могли її ані бачити, ані чути люди, що всюди слідкували за нею своїми нахабними поглядами.

Тепер почав говорити Чоловік. Придержуючи її руки, говорив переконуючи та пристрасно його слова палили моя вали потока, що несуть з своїх хвилях увесь біль і всю радість людства від сотворення світу. Довго слухала його жінка в захопленні, вкінці, щоби вспокоїти його дещо, дала йому свої руки, з він вкрив їх поцілунками. Опісля дала йому свої очі і він пив з них чар розкоші. А по очах дала йому свої уста, а їх поцілуї дали йому свіжу силу й нове життя. А коли відходила, обіцяла прийти небавом знову.

З французького переклала *Ол. Ял.*

(Докінчення буде.)

раддям, який вертався з гостинних виступів зза кордону. — При вул. Городецькій Чеслав Мархевка, військовий мотоцикліст переїхав 28-літнього Е. Собеського. Мотоцикль переверлітнього Е. Собеського. Мотоцикль перевернувся зі шофером, який потовкся. Обох відвезла каретка ратункового поготівля до шпиталю. — Войтіха Мітрашевського засудив суд на 8 місяців вязниці за знущання над своєю любовницею Юлією Якимець. — На перехресті вулиць Словацького і Коперника внаслідок ушкодження гальми перекинувся вантажний самохід з цементовими рурами. Шофер легко ранений, а рури розбилися.

— **Краєва хроніка.** На Сяні втопився підчас їзди каяком 26-літній підпоручник Яблонський; майора Данища і його дитину врятували. Коло села Луки випав з мотоциклю 31-літній капітан Фердинанд Жмудзінський та тяжко поранився головою до каменя. Раненого відвезли до шпиталю в Стрию, куди приїхав зі Львова спец. хірург. — У Дрогобичі померла І. Шиньковичівна, урядничка суспільної обезпечальні, яка два дні тому напилася вероналю. Причиною самогубства нещаслива любов. — У Золочеві дісталася під поїзд 34-літня Берта Рабнер, власничка аптики, яка відвезла свою матір до поїзду. Б. Рабнер нещасливо вискочила підчас їзди поїзду і згинула негайно. — У Чорткові тяжко зранився вистрілом з револьверу в голову екзекутор Ян Міхалец. У грізному стані відвезли його до шпиталю. — Колишнього інкасента податків зі Залуча Зигмунта Волошиновського засудив суд у Коломиї на 6 місяців вязниці за зорганізовання ватаги до фальшування грошей. — У Ряшівщині поліція арештувала 9-ох бандитів грізної ватаги Яна Плосконя. Трьох опришків намагалися скінчити самогубством. Членом тієї ватаги був теж студент Олех, якого підчас погоні застрілено.

— **Летарг залізничника.** Недавно помер у Перемишлі залізничник І. Качмарський. У понеділок пополудні ладились уже до похорону. Одначе рідня звернула увагу на той факт, що на тілі Качмарського не було посмертних плям, хоча минуло вже кілька днів. Крім того тіло мало деяку температуру. Тому рідня здогадувалася, що Качмарський попав у довгий сон. Влада наказала здержати похорон і вислала судово-лікарську комісію.

— **Відбудовують міст на Дністрі.** За згодою Польщі і Румунії відбудовують міст на Дністрі, який получить Заліщики зі селом Звинячкою у Румунії.

— **Зуб і кости мамута.** При копанні шутру у селі Білій коло Чорткова викопали зуб і кости мамута. Викопалини передали до музею в Чорткові. Видобування шутру перервали аж доки наукова комісія не переведе дослідів.

— **Зловживання на почті.** Начальник пошти у Перегінську Володимир Запольський вже від довшого часу присвоював собі гроші, які надсилала скарбова палата на виплату рент інвалідам. В останньому часі надійшли гроші 5.540 зол. для інваліди Ґелетія, які Запольський теж задержав. Одночасно адвокат Ґелетія, д-р Орський зі Станиславова надіслав інвалідові Ґелетієві листа з пригадкою, щоби заплатив йому гонорар. Запольський переглянув лист і вислав негайно адвокатові 1000 зол. Це здивувало адвоката, який почав розслїджувати справу і тоді виявились зловживання Запольського. Його арештували і відставили до судових арештів у Стрию.

— **„Залізна ґвардія" відновила свою діяльність.** По ріжних містах Румунії дійшло до заворушень, нападів на жидів і т. п. членів „Залізної Ґвардії", якої три члени минулого року вбили премієр-міністра Дуку. У заворушеннях брали участь студенти, яких арештувала поліція коло 50-ох.

— **Ґембеш оженився вдруге зі своєю жінкою.** У Будапешті відбувся 23. серпня ц. р. шлюб премієра міністрів Ґембеша з Марґаретою Райхерт, з якою він уже був одружений і мав четверо дітей. Ґембеш оженився з М. Райхерт у 1914 р. і опісля розвівся з нею в 1925 р. У 1927 р. оженився з Елисаветою Чіляґі, яка минулого року померла.

— **Пожежа у звіринці.** У великім звіринці в Шікаґо повстала пожежа, яку завдяки зусиллям пожежних сторожей вдалося зліквідувати. Всі звірята випущено з кліток. Шкоди сягають до 75 тисяч долярів.

— **Земля з висоти 16 тисяч метрів.** Проф. Косінс, який відбув щасливий лет до стратосфери оповідає цікаві вражіння з останнього лету. Коли бальон піднісся на кільканацять тисяч метрів, земля виглядала як велика пластична мапа на якій дуже виразно випуклились всі гори і підгіря. Небозвід прибрав темно-фіолетову краску. На його тлі сонце виглядало як великий кружок білої краски. Коли бальон став опадати і на землі вже був сумерк, бальон був ще освітлений проміннями сонця.

— **Кріваві бої муринів з білими.** У Ніяґара Фальс дійшло до крівавих боїв між муринами і білими. В одній з дільниць цього міста дійшло до заворушень. Кількатисячна юрба муринів билася зількома тисячами білих. Бої були дуже завзяті. Щойно збільшені відділи поліції привернули лад. Число жертв дуже велике. Безпосередньою причиною заворушень було віче муринів, на якім чорні протестували проти арештування мурина за знасилування білої жінки. Віче долило тільки оливи до вогню. Взаємини між чорними і білими дуже напружені, бо мурини з успіхом поширюють торговлю та конкурують з білими. Таким чином економічні причини заогнюють ще більше ненависть між білими і чорними. Обурення в Ніяґарі Фальс таке велике, що кожної хвилини кріваві бої можуть зі ще більшим завзяттям розгорітись знову.

— **Ріжні вісти.** У Туреччині суд засудив на кару смерти чотирьох курдів, повстанців з 1930 р. — У р. Сені в містечку Вернон потонув 74-літній американець Шредер, колись найкращий змагун у плаванні в Злучених Державах. — Провідник австрійської соціял-демократичної партії Юлій Дойч виїзджає до Англії, де виголосить низку рефератів про внутрішне положення в Австрії. — Турецький міністер народньої освіти заявив, що від 1928 р., коли то введено до шкіл латинську абетку число письменних збільшилося з 22 до 45 відсотків. — У Ню Йорку відкрили клюб на 65 поверсі новозбудованого хмародеру. Клюб називається „Стратосфер". Франція заключила договір з Перу, на основі якого Франція купуватиме перуанську каву за свої шампани і лікери. — У Франції число безробітних дійшло до 325 тисяч. — Від 1. вересня сенат у Данціґу обнизив платні урядовцям і самоврядним службовикам, щоби не побільшувати недобору буджету. — Персія зголосила офіційно свою кандидатуру до Ради Ліґи Націй на опорожнене місце Китаю.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр.
Нечинний.

Театр Ріжнородностей.
Середа, 29. VIII. в год 7·30 веч. „Той, що змінив прізвище".

Цирк Станевських (вул. Пелчинська, біля тенісового корту).
У середу, суботу та неділю по дві вистави, в год. 4-ій попол. і 8·15 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Олівер Твіст".
АТЛЯНТИК: „Утікачі".
ВАНДА: „Погоня за чорною маскаю" і „Міліон".
КАСІНО: „Утікачі пустині" (Льорель і Гарді).
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль бідних діжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Джені Ґергардт" і ревія.
МІРАЖ: „Свято резервістів".
МУЗА: „Тайна жінки".
ПАН: „Парада гумору" Льорель і Гарді та Бастер Кітон.
ПАЛЯС: „Цілуй ще раз".
ПАСАЖ: „Бастер наварив пива" і ревія.
РАЙ: „Життя є гарне".
СВІТ: „Бастер наварив пива".
СОНЦЕ: „Сутінки вулиці" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Шість годин життя" і оперетка: „Найдорожча жінка магараджі".
ХИМЕРА: „Шікаго".
УТІХА: „Дама з жіночого клюбу" та ревія.

Закордонне радіо.

Середа, 29. серпня 1934.

Відень (506,8) 19·15 Опера, 23·20 Популярний концерт, 15·15 Джезбендова орхестра, **Копенгаген** (255,1) 15·30 Радіоорхестра, **Париж** (1649) 20·45 Фестіваль французької музики, **Штрасбург** (349,2) 20·30 Комічна опера, **Рига** (514,6) 16·20 Популярна музика, 20·25 Латвійська музика і пісні, **Берлін** (356,7) 18·30 Класична музика, **Гамбург** (331,9) 16·00 Концерт, радіорхестри, **Мінхен** (405,4) 13·25 Радіоорхестра, **Букарешт** (365) 21·30 Легка музика, **Стокгольм** (443,1) 19·00 Легка музика, **Будапешт** (549,5) 22·00 Циганська музика, **Міляно** (368,6) 17·10 Симфонічний концерт, **Рим** (420,8) 20·45 Опера.

Четвер. 30. серпня 1934.

Відень (505,8) 16·40 Солісти, 20.15 Симфонічний концерт, **Прага** (470,2) 15·15 Концерт, **Лягті** (1807) 18·35 Концерт, **Штрасбург** (18·30 Легка музика, **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, **Кельн** (455,9) 16·00 Концерт, **Ляйпціґ** (382,2) 21·20 Сонати, **Штутгарт** (522,6) 16·00 Концерт, **Будапешт** (549,5) 12·05 Легка музика, **Рим** (420,8) 17·00 Концерт.

Львівське радіо.

Середа, 29. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Віденські пісні, вальчики та мельодії, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 14·05 Збіжева біржа, 16·00, 19·15 Плити, 17·00 Слуховище для дітей, 17·15 Камеральний концерт, 18·00 Книжка і знання, 18·15 Спів, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Легка музика, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлєтон, 20·12 „Давніше і нині", 20·50 Вечірний денник 21·02 Паризькі сплітки, 21·12 Трансмісія з Варшави, 22·00 Літературна чвертьгодина, 22·15 Танкова музика.

Четвер, 30. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Слуховище для дітей, 13·20 Популярна музика, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Легка музика, 17·00 Східні твори, 17·15 Шлеські пісні, 17·40 Скрипці, 18·00 Нова професія жінки — дієтетичка, 18·15 Вишневий сад, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Легка музика, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 22·05 „Теорія расизму", 22·15 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5.— зол.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.